

Raadsvergadering d.d. : 27 juni 2019

Agendapunt :

Onderwerp : notitie Trefzeker Meebewegen

Portefeuillehouder : Burgemeester T. Baas

Datum :

Onderwerp

Notitie Trefzeker Meebewegen

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad stemt in met de notitie Trefzeker Meebewegen.

Inleiding

De gemeente bevindt zich in een periode waarin de samenleving verandert. De overheid trekt zich steeds meer terug en dat vraagt om een andere rol van de gemeente. Daar waar het gemeentelijk speelveld vroeger overzichtelijk was, zien we nu dat het speelveld groter en complexer wordt. Voor een deel blijft het speelveld nog steeds voorspelbaar en goed stuurbaar, maar het speelveld breidt zich uit en neemt steeds complexere vormen aan. Dit laatste vraagt van de gemeente dat we een beweging maken van 'controle' (het zakhorloge) naar meer trefzeker meebewegen (de zwerm vogels).

Ook inwoners willen meer betrokken zijn bij het oplossen van samenlevingsvraagstukken en starten (daarnaast) eigen initiatieven. Dit vraagt van de gemeente een verandering van werkwijze. Een andere werkwijze vraagt om een andere manier van handelen. De verandering is van toepassing op iedereen: samenleving, raad, college en ambtelijke organisatie. In onze organisatie zijn we met onze organisatieontwikkeling Aa en Hunze stroomt! al aan het voorsorteren op een andere werkwijze. Anders werken en anders sturen, minder gebaseerd op controle en meer op vertrouwen. Minder op basis van systemen en meer op basis van de bedoeling. Door werkende weg te experimenteren kunnen we ontdekken welke werkwijze bij onze gemeente en de veranderende samenleving past.

Er ligt een behoefte op het gebied van sturing en regie gemeentebreed naar:

- sturen op maatschappelijke waarden
- op een andere manier meten (deze nieuwe lijn is reeds ingezet in het sociaal domein)
- sturen op de vier pijlers uit de Strategische Toekomstvisie en het collegeprogramma

Het programma AndersOmDoen is opgezet om vorm te geven aan de invulling van deze verandering. Het doel van deze verandering is aan te (blijven) sluiten bij de veranderende samenleving en de komst van de Omgevingswet voor te bereiden. Deze verandering gaat over een andere manier van handelen van iedereen: ambtelijke organisatie, college, raad en inwoners en over de vraag hoe we het sturingsvraagstuk in gaan richten, waarbij sturing op effecten in de samenleving centraal staat. De opgave gaat ook over de vraag hoe we de verandering laten 'landen' in de Planning & Control cyclus. Het instrumentarium moet ondersteunend zijn aan de werkwijze en het sturen op maatschappelijke waarden. In de begroting 2020 nieuwe stijl komt de hele verandering voor het eerst samen. De begroting 2020 is hiermee het eerste zichtbare en concrete resultaat van de ingezette verandering. De volgende jaren wordt dit steeds verder doorontwikkeld, wat maakt dat de invulling van de Planning & Control cyclus een groeimodel is.

Het proces tot nu

In de afgelopen maanden hebben we met elkaar samengewerkt (raad, college en ambtelijke organisatie) om tot de voorliggende contouren te komen.

Tijdens de werkconferentie op 25 maart jl. hebben we hierin de eerste stappen gezet. We hebben met elkaar gesproken over de context van de verandering. Veel gemeenten zijn bezig met dezelfde verandering en zitten in verschillende fasen. Ook werd duidelijk dat nog niet één gemeente het wiel heeft uitgevonden en dat het ontwikkelproces tijd kost. We hebben een aantal belangrijke uitgangspunten (leidende principes) van de verandering met elkaar gedeeld, die nu ter besluitvorming voor liggen. Ditzelfde geldt voor de basis voor de sturing (meerjarige focus).

Het vertrekpunt voor de sturing op maatschappelijke waarden hebben we met elkaar verkend en verschillende instrumenten voor de Planning & Control cyclus om de sturing hierop vorm te geven. Als laatste hebben we met elkaar stil gestaan bij de veranderende rol van de raad (die onverkort geldt voor het college en de ambtelijke organisatie) in deze verandering.

Bij de ontwerpconferentie op 23 april hebben we aan de hand van de uitkomsten van de werkconferentie op 25 maart de eerste contouren geschetst en besproken. Tijdens deze ontwerpconferentie hebben we nog een keer stil gestaan bij de uitgangspunten en de contouren die we met elkaar hebben verkend tijdens de werkconferentie op 25 maart. Vervolgens zijn we dieper ingegaan op de rol van de raad. We hebben de contouren verder geconcretiseerd en een proces besproken, waarbij we stap voor stap invulling geven aan de verandering. Door klein te beginnen en op te bouwen tot de stip op de horizon in 2022: een “maatschappelijke agenda” met daarin de gewenste maatschappelijke waarden, opgesteld door inwoners, raad, college en ambtelijke organisatie.

Dit alles heeft geleid tot het voorliggende voorstel waarin we vragen te besluiten over de richting van de verandering, waarna we in de tweede helft van dit jaar zullen starten met de implementatie ervan.

Beoogd effect

Met de notitie vanuit het programma AndersOmDoen wordt richting gegeven aan de hiervoor geschetste verandering, met daarin centraal het sturen op maatschappelijke waarden. Na het bepalen van de richting, wordt in de tweede helft van dit jaar geïmplementeerd. Dit zal een groeimodel zijn.

Argumenten

De bijgevoegde notitie geeft de contouren weer om de verandering vorm te geven, waarbij we meebewegen met de veranderende samenleving. We willen dit met elkaar doen op een wijze die past bij Aa en Hunze en daarmee niet een kopie wordt van een andere gemeente. We willen dit gaan doen op een realistische wijze, waarbij we overzichtelijk willen beginnen en vervolgens door te ontwikkelen. Dit geeft ons allemaal de kans om de verandering te doorleven en deze daarmee tot het gewenste succes te maken.

Kanttekeningen

Geen vorm en inhoud geven aan deze verandering kan leiden tot een grote(re) kloof tussen inwoners en gemeente.

De verandering is een gezamenlijke opgave van raad, college en ambtelijke organisatie, waarbij het succes afhangt van de bereidheid van allen om op de gewenste andere manier te gaan werken.

Financiën

Voor de uitvoering van het programma AndersOmDoen heeft de raad € 300.000 beschikbaar gesteld. Het budget van het programma AndersOmDoen wordt aangewend voor de visievorming, implementatie, het opstellen van de Begroting 2020 en de aanschaf van een webapplicatie (begrotingsapp) voor de andere wijze van presenteren van de Planning & Control instrumenten. Het programma AndersOmDoen loopt tot eind 2019.

Het programma AndersOmDoen houdt rekening met de veranderende samenleving. Deze filosofie, waarvan de Sturingsfilosofie de eerste aanzet was om op een andere manier te gaan sturen, zien wij straks ook terug in de implementatie van de Omgevingswet. Met de nieuwe Omgevingswet zit de verandering voor 70% in anders handelen, dat mede wordt opgepakt via het programma AndersOmDoen. De Omgevingswet vraagt vanuit de gemeente namelijk een meer faciliterende en adviserende rol (in plaats van toetsend) en geeft hiermee meer ruimte voor inwoners en organisaties. Met wat we gaan doen met AnderOmDoen zijn we grotendeels voorbereid op de komst van de Omgevingswet in 2021.

Voor de invoering van de Omgevingswet is in het Financieel Meerjaren Perspectief in totaal een bedrag van € 700.000 geraamd, verdeeld over de jaren 2020, 2021 en 2022. Hierover vindt bij de begroting van het desbetreffende jaar besluitvorming plaats. Naast de doorontwikkeling van het op een andere manier van sturen, wordt dit bedrag aangewend voor het aanpassen van de veranderende wet- en regelgeving en de aanschaf van het benodigde digitale systeem 'Digitale Stelsel Omgevingswet' (DSO).

Communicatie

Na besluitvorming in de raad zal het programma AndersOmDoen zorgdragen voor communicatie naar het college de ambtelijke organisatie en vervolgens de implementatie vorm gaan geven met inwoners, raad, college en ambtelijke organisatie.

Burgerparticipatie

Op dit moment is burgerparticipatie nog niet van toepassing. Bij de implementatie (groeimodel maatschappelijke waarden) zal hier nadrukkelijk aandacht voor zijn.

Uitvoering

Na vaststelling van de besluitpunten in de notitie zal het programma AndersOmDoen verder gaan met de voorbereidingen van de implementatie van de veranderopgave. Deze implementatie zullen we invulling met inwoners, raad, college en ambtelijke organisatie, ieder vanuit zijn eigen rol.

Samenvatting voor publicatie Schakel (max. 5 regels)

De gemeente Aa en Hunze wil gaan sturen op maatschappelijke waarden en wil dit gaan vormgeven in samenwerking met inwoners, gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie. Zo, dat de gemeente meebeweegt met de veranderende samenleving om in gezamenlijkheid samenlevingsvraagstukken op te lossen en meer concrete effecten te realiseren. Dit betekent dat we minder omvangrijke documenten, bijvoorbeeld de begroting, schrijven en meer sturen op hoofdlijnen.

Bijlagen

1. Notitie Trefzeker Meebewegen
2. Verdieping Notitie Trefzeker Meebewegen

Het college van de gemeente Aa en Hunze,

mevrouw mr. M. Tent
secretaris

de heer T. Baas
burgemeester